

Mea culpa

Zelfinzicht tonen, oprechte excuses aanbieden aan de andere partij, het kan, zo weet de mediator, een kantelpunt vormen in een mediation. Recent zijn twee strafuitspraken verschenen waaruit volgt dat de bereidheid van de dader om mee te werken aan mediation en zich constructief op te stellen ook invloed kan hebben op de strafmaat.

DOOR EVA SCHUTTE EN JACQUELINE SPIERDIJK

Eva Schutte

is zakelijk mediator en medeoprichter van Reuling-Schutte. Ze publiceert regelmatig over mediation en is lid van het college van beroep van STM.

Jacqueline Spierdijk

was twintig jaar MfN-mediator en legt zich nu toe op het trainen van juristen en mediators in beroepsvaardigheden.

In een zaak voor de rechtbank Limburg werd de verdachte ten laste gelegd dat hij als bestuurder van een personenauto een verkeersongeval heeft veroorzaakt, waarbij het slachtoffer is komen te overlijden, dan wel zich gevaarlijk en/of hinderlijk heeft gedragen in het verkeer.¹ De verdachte was een ijsje aan het eten en doordat het ijsje lekte, keek hij in plaats van naar de weg, naar zijn shirt. Vervolgens reed hij achterop een plotselinge file. De rechtbank weegt in strafverminderende zin onder meer mee dat de verdachte zijn verantwoordelijkheid heeft genomen voor zijn gedragingen en zich in de strafzaak open en meewerkend heeft opgesteld. En dat er een geslaagde mediation met de nabestaanden heeft plaatsgevonden, waarin de moeder van het slachtoffer kenbaar heeft gemaakt dat zij niet wil dat de verdachte gestraft wordt voor het ongeval nu hij al genoeg is gestraft door de last die hij zijn verdere leven mee zal moeten dragen. Dat leidt tot een relatief lage geldboete. In dezelfde lijn oordeelde de rechtbank Zeeland-West-Brabant begin dit jaar.² In die zaak was er eveneens sprake van een dodelijk verkeersongeval. Een automobilist had geen voorrang verleend aan een snorfiets, waardoor een botsing ontstond. De rechtbank weegt in het voordeel van de verdachte mee dat er een geslaagde mediation tussen de verdachte en de nabestaanden van het slachtoffer heeft plaatsgevonden. Verder houdt de rechtbank rekening met de proceshouding van de verdachte. Hij heeft de verantwoordelijkheid genomen voor de gevolgen van zijn verkeersfout en heeft zich bewust getoond van de ernst van zijn gedrag en van de pijn en het leed die hij bij de nabestaanden heeft veroorzaakt. Dat leidt ertoe dat er geen maatregel of straf wordt opgelegd.

Het komt ook voor dat een succesvolle mediation meebrengt dat er geen strafrechtelijke vervolging meer plaatsheeft. Dit was het geval in een zaak over een ongeval met ernstig letsel tot

gevolg tijdens een waterpolowedstrijd. Het slachtoffer had bij de politie aangifte gedaan van zware mishandeling. Hierop heeft het Openbaar Ministerie mediation geadviseerd. Het resultaat van de mediation heeft de officier van justitie doen afzien van strafrechtelijke vervolging. Opvallend is wel dat partijen er kennelijk niet voor hebben gekozen om ook in mediation te gaan over de aansprakelijkheid voor de als gevolg van het ongeval door het slachtoffer geleden schade, althans daarvan blijkt niet uit de civiele uitspraak hierover.³

Het komt ook voor dat een succesvolle mediation meebrengt dat er geen strafrechtelijke vervolging meer plaatsheeft

Ook in het tuchtrecht wordt de mate van zelfinzicht, als sprake is van een gegrond verklaarde klacht, in de regel meegenomen bij de bepaling van de strafmaat. Dat verbaast ook niet. Het is aan de tuchtrechter om de kwaliteit van de dienstverlening te bewaken en te bevorderen en ook om de partijen te beschermen tegen ondeskundig handelen van de mediator. Iedere mediator kan fouten maken. Waar het om gaat is dat van die fouten wordt geleerd en in een volgend geval de tuchtrechtelijke norm wel wordt gehaald. Zo overwoog de tuchtcommissie in een niet goed gelopen echtscheidingsmediation: 'Nu de mediator er blijk van heeft gegeven zich bewust te zijn van het klachtwaardige van haar handelen en haar niet eerder een tuchtrechtelijke maatregel is opgelegd, kan worden volstaan met het opleggen van de maatregel van waarschuwing.'⁴ Met enige regelmaat werkt het ook de andere kant op en overweegt de tuchtrechter bij de motive-

ring van de strafmaat iets in de zin van: 'Daarbij heeft de mediator ook tijdens de hoorzitting geen blijk gegeven inzicht te hebben in de onjuistheid van zijn handelen en de gevolgen daarvan.'¹⁵ Of nog directer: 'Gelet op de aard en omvang van het klachtwaardige gedrag en de omstandigheid dat de mediator tijdens de zitting geen blijk heeft gegeven van reflectie ten aanzien van hetgeen haar terecht door klaagsters wordt verweten, acht de Tuchtcommissie oplegging van de maatregel van berisping passend.'¹⁶

'Hoe kijk je achteraf naar jouw eigen rol hierin?'

Zoals al vermeld is zelfinzicht bij partijen van belang om tot een geslaagde mediation te komen. Het is aan de mediator om zodanige vragen te stellen en interventies te doen dat partijen de gelegenheid krijgen om te reflecteren op hun handelen. Dat betekent niet alleen terugkijken naar het verleden, maar ook partijen confronteren met wat het heeft gedaan met de andere partij en een klimaat scheppen dat het voor betrokkenen mogelijk maakt om zich kwetsbaar op te stellen en een oprecht mea culpa te uiten. Vragen als: 'Wat

doet het met je als je hoort hoe X dit heeft beleefd?', 'Stel dat je het over had kunnen doen, wat zou je anders hebben gedaan?' en 'Hoe kijk je achteraf naar jouw eigen rol hierin?' kunnen hierbij behulpzaam zijn.

Ten slotte in het kader van dit themanummer: vaak lees je dat het rouwen pas kan beginnen als de strafzaak voorbij is, of het lichaam is gevonden, dus als er duidelijkheid is. En dat het zo belangrijk is dat de nabestaanden hun vragen kunnen stellen en er antwoorden op komen. Rouw kan uiteraard ook spelen bij een beëindiging van een relatie, al dan niet zakelijk. Ook dan is het voor de verwerking van belang dat er aandacht is voor reflectie en er op een zorgvuldige wijze kan worden afgehecht. Hoe bijzonder om hieraan als mediator te kunnen bijdragen. ■

NOTEN

1. Rechtbank Limburg 22 december 2023 ECLI:NL:RBLIM:2023:7469.
2. Rechtbank Zeeland-West-Brabant 2 januari 2024 ECLI:NL:RBZWB:2024:10.
3. Gerechtshof Den Haag 14 november 2023 ECLI:NL:GHDHA:2023:2192.
4. Tuchtcommissie 3 januari 2022, M-2021-17 (zie TC 2023/3).
5. Tuchtcommissie 8 september 2023, M-2023-2.
6. Tuchtcommissie 27 januari 2023, M-2022-5 (zie TC 2023/5).

Opleiding Effectieve conflicthantering, onderhandelen en mediation

Start: 14 mei 2024

Van juridische professionals wordt een rol als proactieve probleemoplosser verwacht, waarbij niet alleen juridische kennis, maar ook andere competenties en creativiteit noodzakelijk zijn. Leer effectieve conflictoplossingsmechanismen kiezen en toepassen, conflicten vanuit een brede visie voorkomen, inperken en oplossen.

www.vulaw.nl

VRIJE
UNIVERSITEIT
AMSTERDAM

VU LAW ACADEMY

